

KAKO LAHKO POMAGAM OTROKU PRI IZBIRI ŠOLE OZIROMA POKLICA?

Spletno predavanje za starše OŠ Venclja Perka

Petra Založnik, univ. dipl. ped in soc. kulture



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI



EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Namen predavanja

- **Spodbuditi** starše k aktivnemu sodelovanju v procesu kariernega razvoja.
- Posredovanje **znanj in informacij**, potrebnih za podporo otrokom v času raziskovanja in načrtovanja kariernega razvoja ter odločanja.
- Skupni razmislek o **ključnih veščinah** za uspešno sodelovanje z vašim otrokom na področju kariernega razvoja in odločanja.
- Spoznavanje vseh treh ključnih področij **karierne orientacije** – spoznavanje samega sebe, informiranje, načrtovanje.
- Odgovoriti na **vaša vprašanja**.



Na katero vprašanje želite
dobiti odgovor, da bo za vas
predavanje uspešno?

Vaš odgovor napišite v KLEPET=CHAT

Prva karierna odločitev je kamenček v mozaiku

KARIERA

je pot profesionalnega razvoja, ki ji bo posameznik sledil v svojem profesionalnem življenju.

KARIERNI RAZVOJ

Razvoj kariere predstavlja pridobivanje različnih spretnosti, izkušenj in znanja. To je dejaven proces, katerega sestavni del so različne oblike učenja in dela. Vključuje formalno, neformalno in informalno obliko učenja ter na drugi strani, poleg različnih oblik zaposlitve, tudi vse neformalne oblike dela kot so delo na domu, prostovoljno delo v skupnosti in drugo. Razvoj kariere je odvisen od posameznika in poteka vse življenje. Ustvarjanje kariere je tako vseživljenjski proces.



Dejavniki KARIERNEGA odločanja

NOTRANJI

- Interesi, vezani na poklic
- Vloga poklica v družbi
 - Radovednost
 - Zadovoljstvo
- Želje posameznika

ZUNANJI

- Ugled in socialna prepoznavnost
 - Varnost
 - Prestižnost poklica
- Razpoložljivost delovnih mest
- Dobro plačani poklici

INTERPERSONALNI

- Družbena odgovornost
 - Vpliv drugih
- Mnenje družine, učiteljev, vrstnikov
- Kompromis na račun osebnega interesa

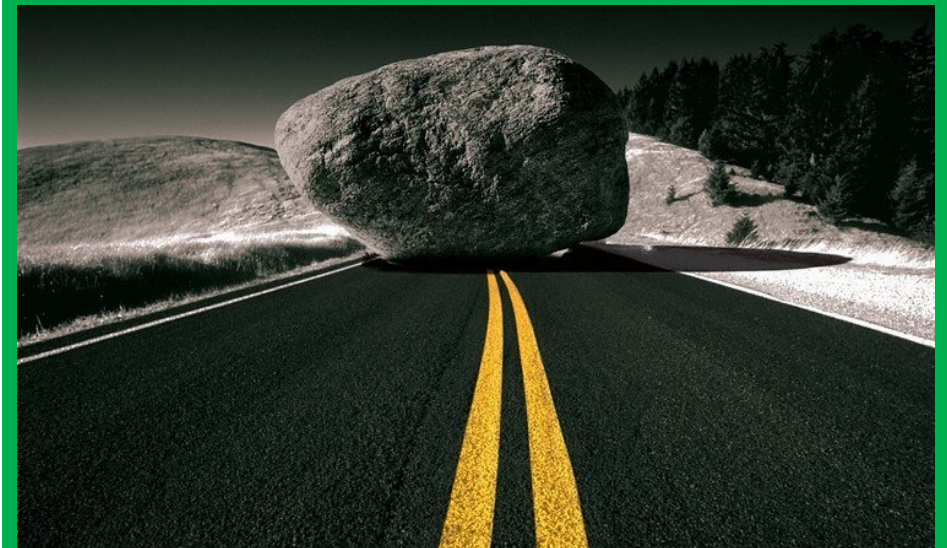
Interpersonalni dejavniki: vpliv staršev

- Karierno načrtovanje se **začne v zgodnjem otroštvu** in se nadaljuje skozi celo življenje.
- Temelje za otrokovo karierno načrtovanje polagajo starši že v zgodnjem otroštvu **s svojimi pričakovanji in dojemanjem otrokove prihodnosti**.
- Zato je pomembno, da se mi kot starši **zavedamo**:
 - svojega **vpliva na mnenje naših otrok in na njihove izbire**,
 - lastnih **stereotipov**,
 - **prepričanj**, ki jih imamo o določenih poklicih, in
 - **lastnih želja** (npr. nadaljevanje družinskega podjetja ...).



Na katere izzive lahko mladi naletijo pri kariernem odločanju?

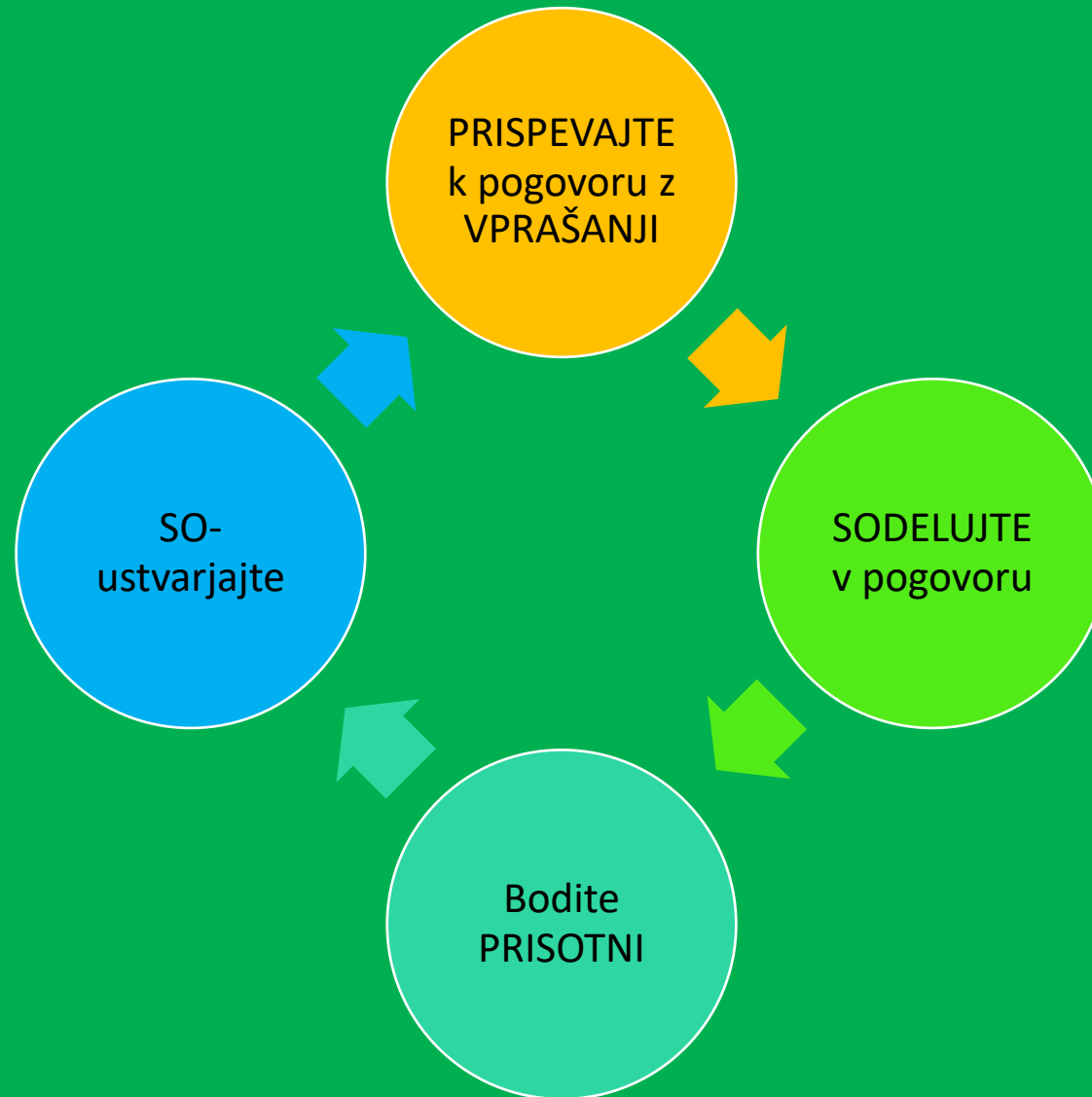
- Vpliv **sovrstnikov**
- Pomanjkanje **motivacije**
- Pomanjkljivo **poznavanje sebe**
- Notranji in/ali zunanji **konflikti**
- „**Miti**“ o določenih šolah, poklicih, dobro plačanih poklicih
- **Neinformiranost, pomanjkljiv dostop** do informacij, **neustrezne** informacije, **nepoznavanje** šol in poklicev
- **Prenasičenost** z informacijami
- **Pritisk** okolice ...





**Kvalitetni
temelji
pogovora**

DRŽA STARŠA V POGOVORU Z OTROKOM



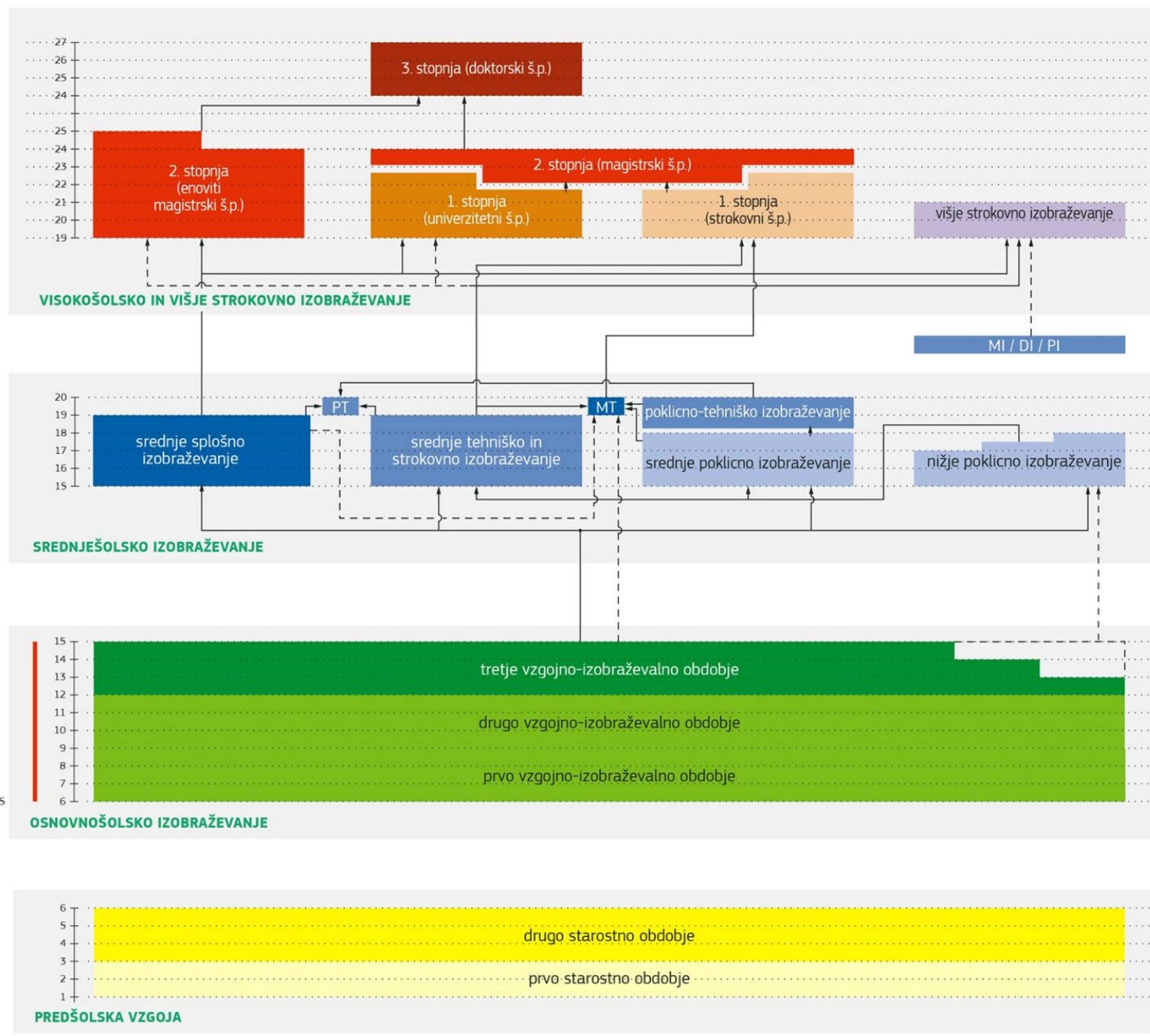


Področja, ki so
ključnega pomena
za karierno
odločanje

osnovno glasbeno in plesno izobraževanje

vzgoja in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v specializiranih šolah in zavodih

izobraževanje odraslih



ISCED-A 2011

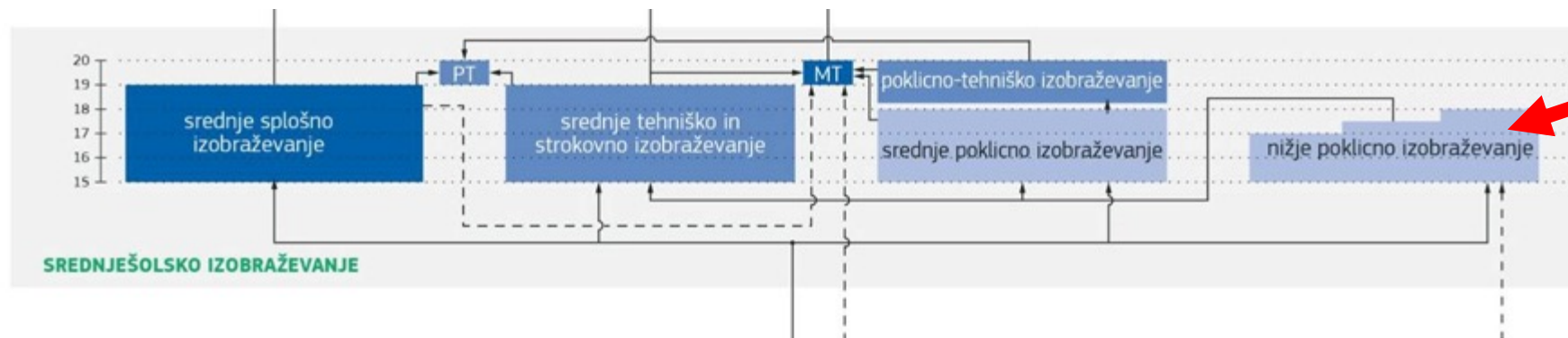
8	840	
7	760	
6	640	650
5	550	
3	344	354
2	244	353
1	100	
0	020	

- LEGENDA**
- splošna dostopnost
 - - - dostopnost pod posebnimi pogoji
 - obvezno izobraževanje
 - PT poklicni tečaj
 - MT maturitetni tečaj
 - š.p. študijski programi
 - MI mojstrski izpit
 - DI delovodski izpit
 - PI poslovodski izpit

Od šolskega/študijskega leta 2016/2017

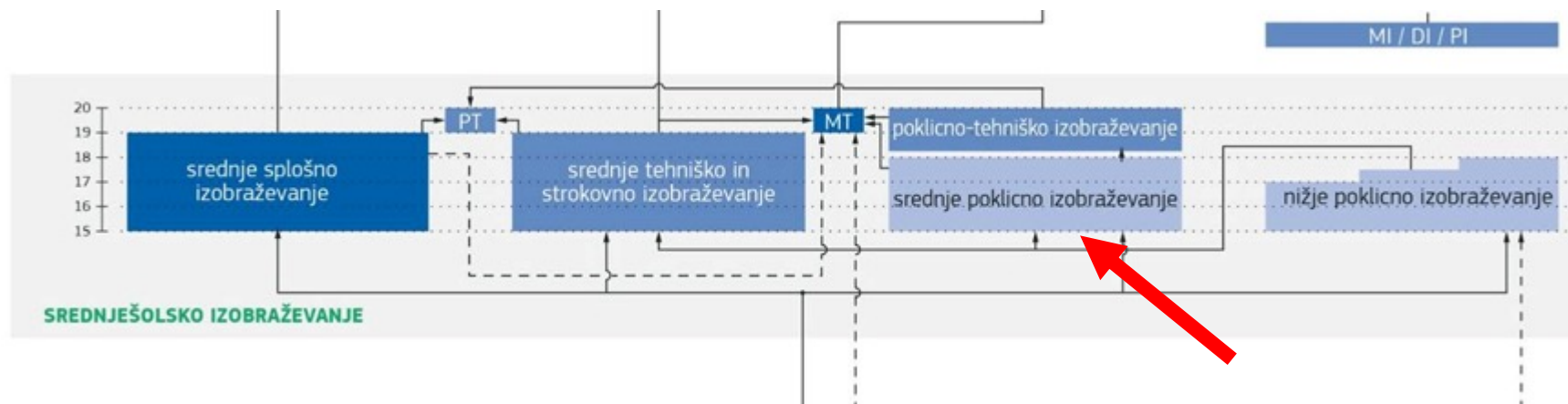
NIŽJE POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

- V nižje strokovno izobraževanje se vpišejo otroci, ki nimajo dokončane OŠ ali so obiskovali šolo s prilagojenim učnim programom ali tisti otroci, ki želijo pridobiti osnovno znanje določenega poklica
- Po končani nižji poklicni šoli se je potrebno ponovno vpisati v srednjo poklicno, tehniško ali strokovno izobraževanje



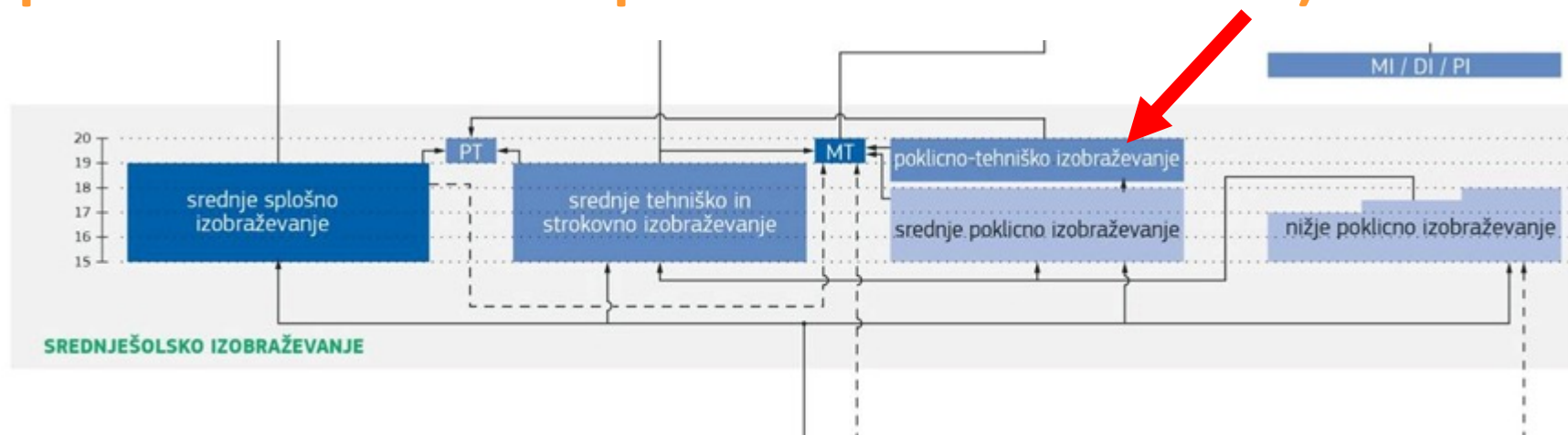
SREDNJE POKLICNO IZOBRAŽEVANJE (3 leta)

- Poudarek na **praktičnem pouku in znanju**.
- Obstajata 2 obliki srednjega poklicnega izobraževanja:
 - **ŠOLSKA**: dijak del šolskega leta preživi v šoli, del šolskih obveznosti pa opravi pri delodajalcu (procent je odvisen od šole do šole).
 - **VAJENIŠKA**: pogodba z delodajalcem; dijak pri delodajalcu opravi min. 50 % svoje šolske obveznosti; vajeniško obliko šolanja ponujajo programi kot so na primer: orodjar, zidar, električar, mehatronik, mizar, itd.).
- Ob zaključku šolanja dijak opravi **ZAKLJUČNI IZPIT**.



POKLICNO TEHNIŠKO IZOBRAŽEVANJE (3 + 2)

- Dijaki po končani **3 letni šoli opravijo 2 dodatni leti šolanja** = enakovredno končanju srednje tehniške ali strokovne šole.
- Ob koncu šolanja dijaki opravijo **POKLICNO MATURO (4 predmeti)**.
- Ko končajo šolanje, se lahko dijaki vpišejo na višjo ali visoko šolo ter tudi na določene fakultete (v nekaterih primerih pa morajo narediti **peti predmet** ali **celotno splošno maturo – 3 +2 +1**).



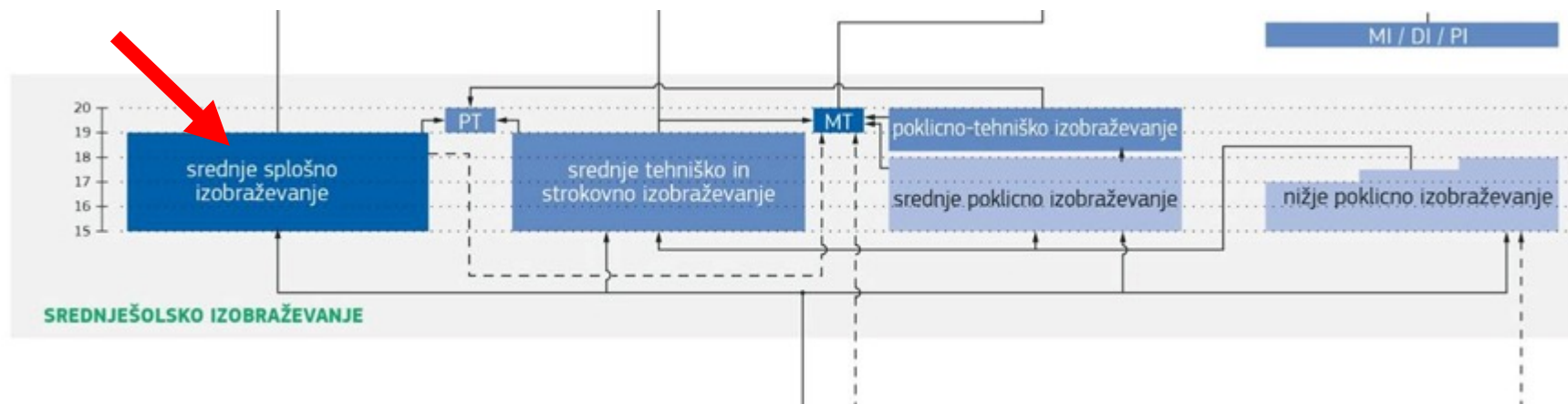
SREDNJE TEHNIŠKO IN STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE

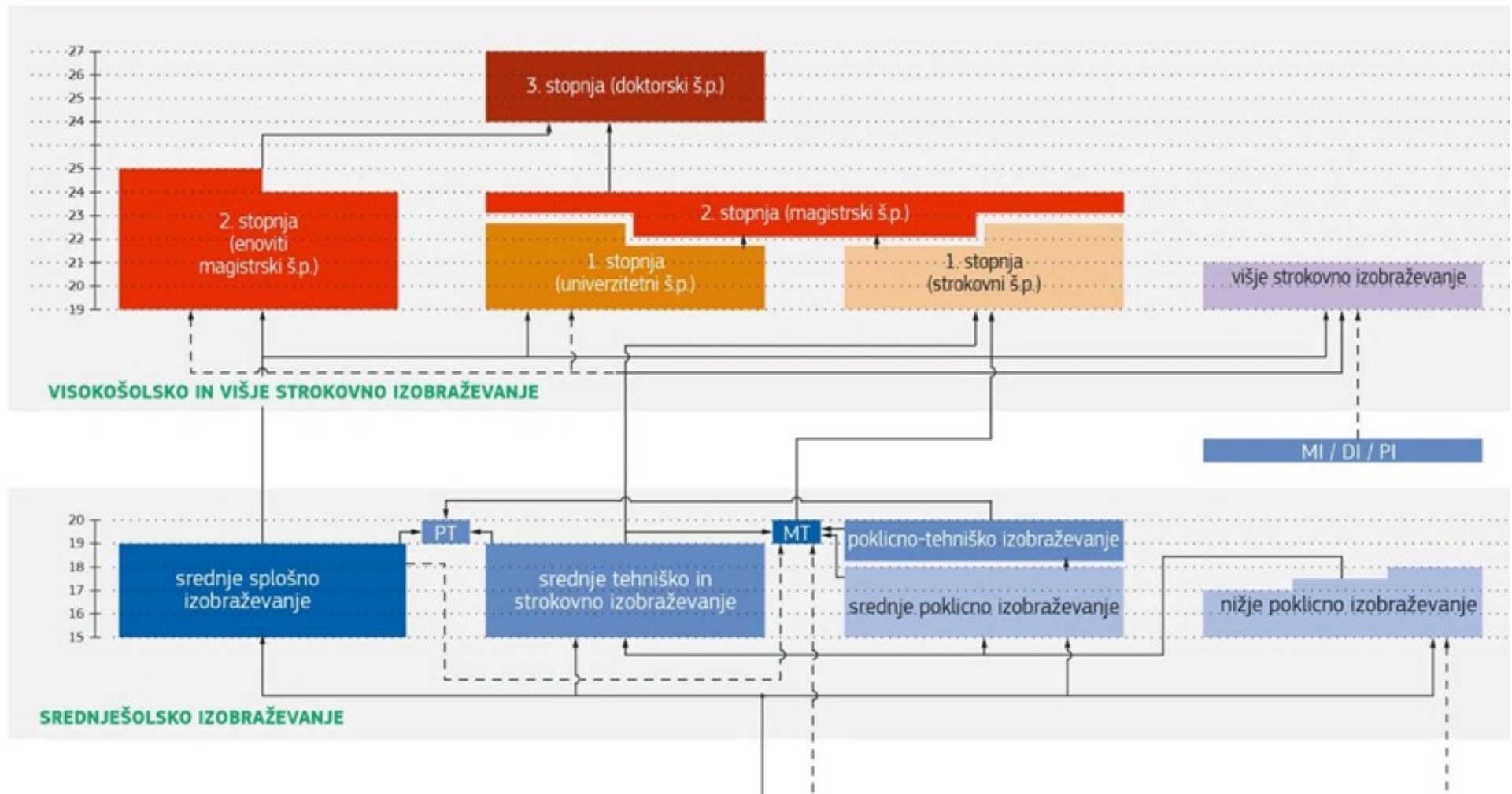
- **Večji poudarek na teoretičnem znanju**, seveda pa dijaki pridobijo tudi praktično znanje in veščine (običajno med 10 %-20 %).
- Ob koncu dijaki opravijo **POKLICNO MATURO**.
- Ko končajo šolanje, se lahko dijaki vpišejo na višjo ali visoko šolo ter tudi na določene fakultete (v nekaterih primerih pa morajo narediti **peti predmet** ali **celotno splošno maturo 4+1=maturitetni tečaj**)



SREDNJE SPLOŠNO IZOBRAŽEVANJE

- Dijaki pridobijo **splošno znanje in poglobijo poznavanje predmetov**
- Ob zaključku opravijo **SPLOŠNO MATURO**
- Dijaki se lahko vpišejo **na visoko šolo ali fakulteto** (fakultete imajo različne omejitve in pogoje za vpis).
- V kolikor želijo dijaki po koncu splošnega šolanja opravljati poklic, se lahko vpišejo na **poklicni tečaj**.







**SPOZNAVANJE
SEBE**

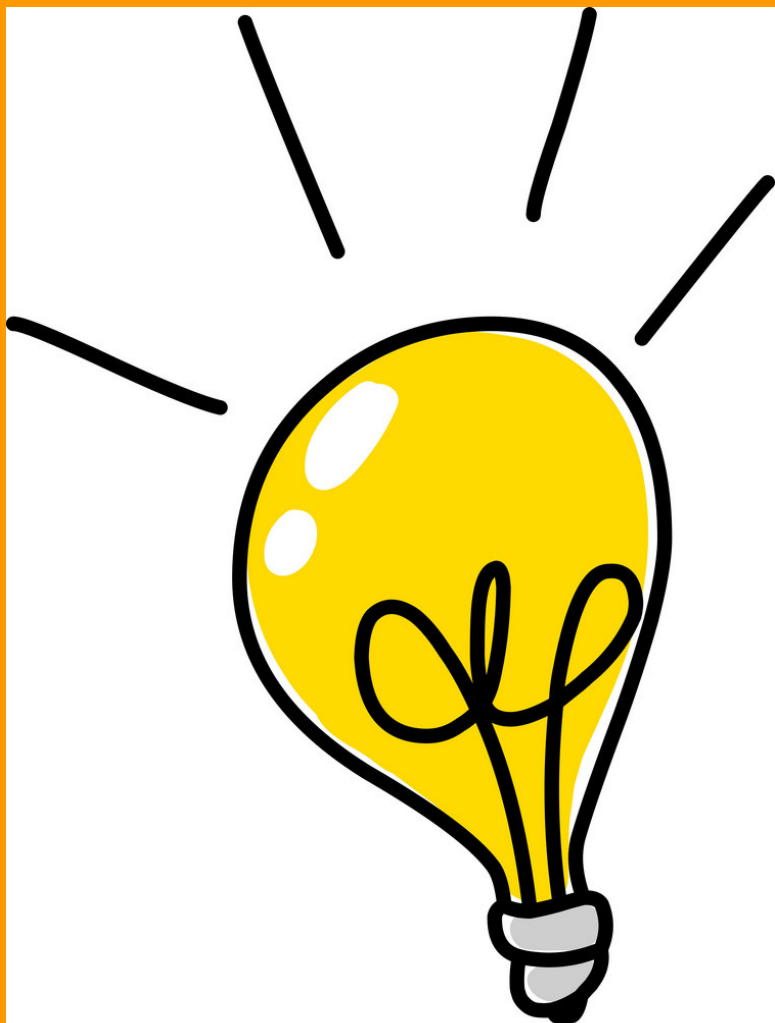


INFORMIRANJE



NAČRTOVANJE

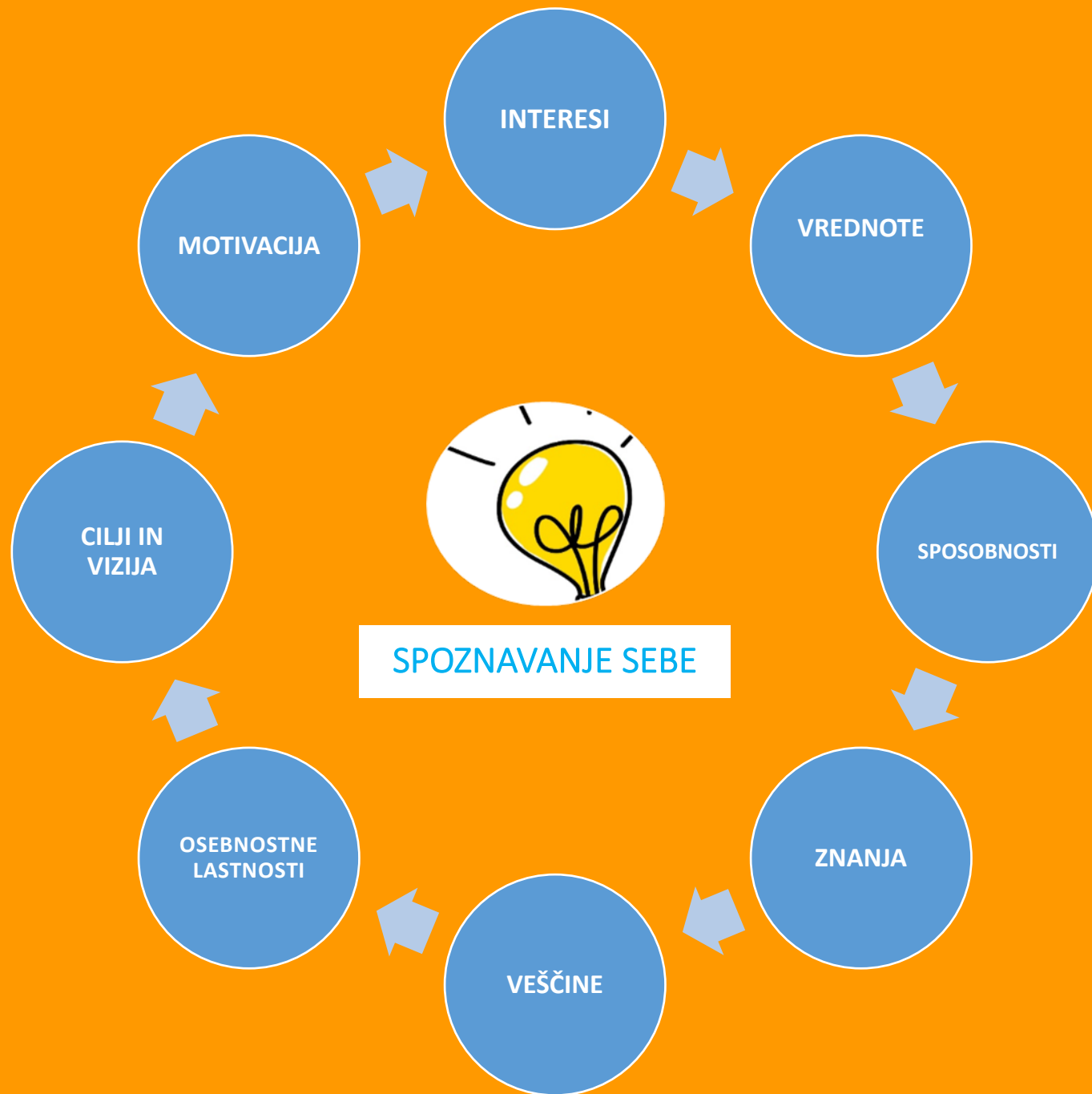




**SPOZNAVANJE
SEBE**

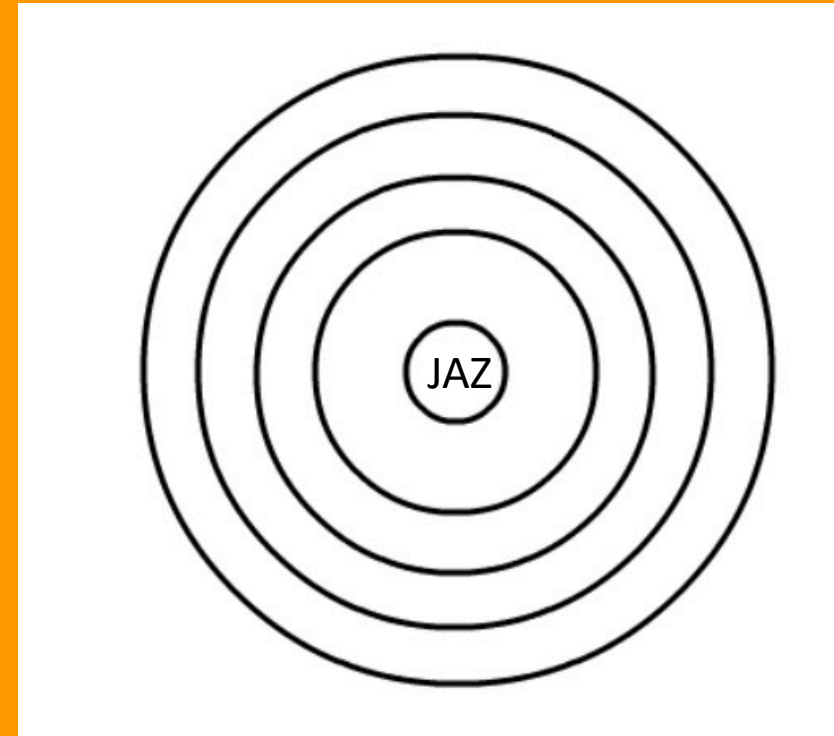
SPOZNAVANJE SEBE

Skozi samorefleksijo,
preizkušanje,
interakcijo z drugimi
ljudmi, si poskušamo
odgovoriti na **vprišanje**
o nas samih.



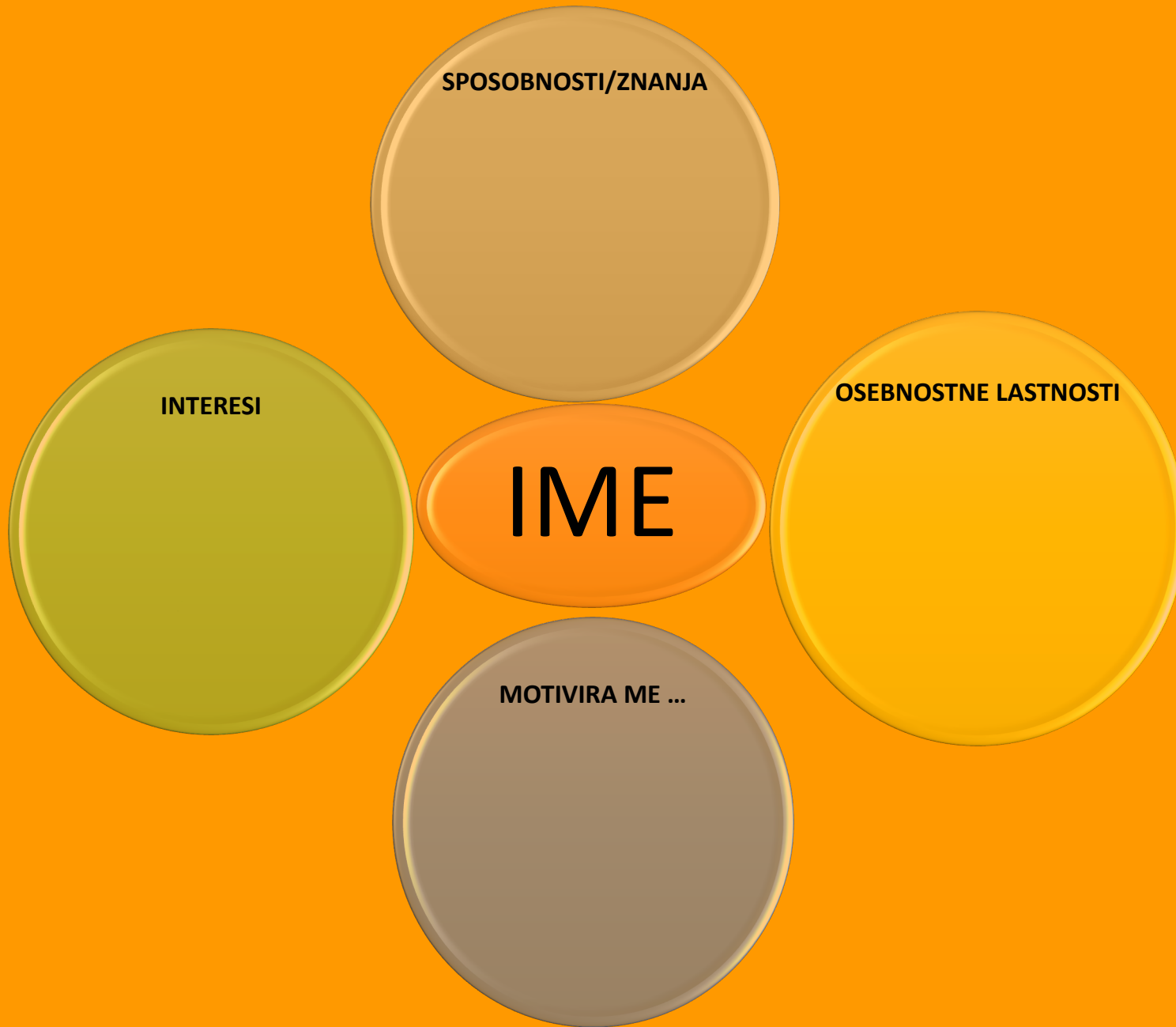
Kaj dela mene *mene*

V vsakega od spodnjih koncentričnih krogov otroci zapišejo po eno svojo osebnostno lastnost, **brez katere oni ne bi bili oni**. Torej tiste lastnosti, ki jih oblikujejo, oblikujejo njihovo identiteto.



MOJE PREDNOSTI

**PODROČJA, KI JIH
ŽELIM IZBOLJŠATI IN
RAZVITI**



VREDNOTE

- Katere tri stvari so ti res pomembne v življenju?
- Kaj te razveseli? Kaj razžalosti?
- Kako bi izgledal tvoj idealen dan?
- Kakšen je tvoj idealen poklic? Kako izgleda tvoj delovni dan?
- Kaj je po tvojem mnenju najtežja služba na svetu in zakaj?
- Na kaj si v življenju najbolj ponosen?
- Če bi kot odrasel bil slaven, po čem si želiš biti prepoznan?



Viri MOČI

- V čem sem dober, uspešen?
- Kateri so moji viri in potenciali v kritičnih situacijah?
- Kaj so moja močna področja?





MOJ IDEALNI DAN

Kako bi izgledal vaš idealen dan?

Kdaj bi se zbudili?

Kaj bi počeli in kje?

S kom bi ga preživel?

Kdaj bi se dan zaključil?

Kako bi se počutili?

MOJ IDEALNI DELOVNI DAN

Kako bi izgledal vaš delovni dan?

Kdaj bi se zbudili?

Kje delate?

Kaj počnete v službi?

Koliko časa ste v službi?

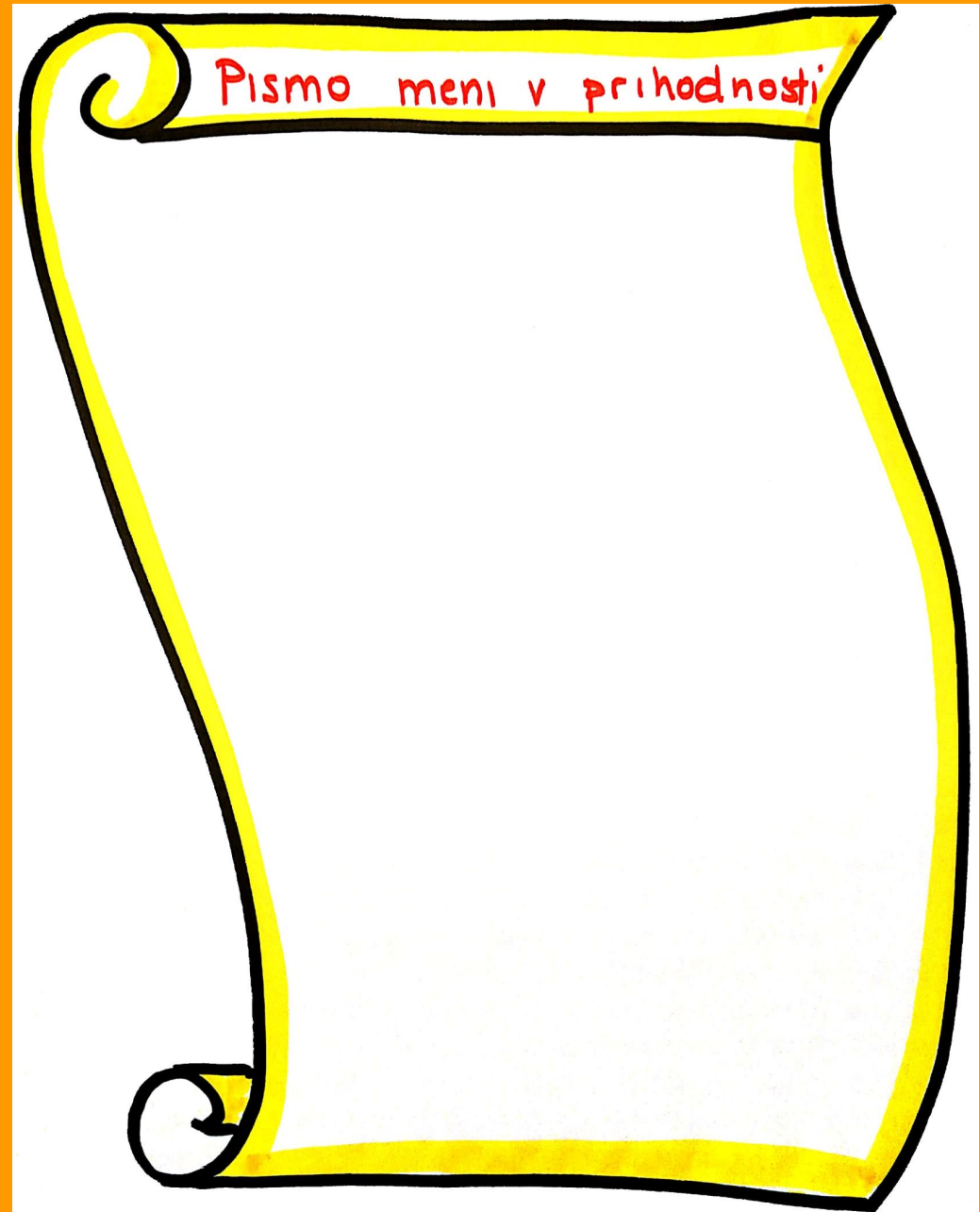
Kako je s kosilom med delovnim časom?

Koliko sodelavcev imate?

Kdaj bi se dan zaključil?

Kako bi se počutili?

PISMO
meni v prihodnosti



Še nekatera druga vprašanja, ki jih starši lahko postavite svojemu otroku

- Kaj bi si želel početi v prihodnosti, kje se vidiš?
- Kateri poklic te še posebej veseli?
- Kateri predmeti so ti najljubši?
- Ti bolj ustreza, če delaš sam ali v skupini?
- Kaj vidiš kot svoje prednosti?
- Je kaj takega, v čemer bi rad bil boljši?





INFORMIRANJE

INFORMIRANJE

Se nanaša na
raziskovanje in
pridobivanje
informacij o:

- **sebi**
- **drugih**
- **svetu**

INFORMIRANJE

POKLICI

DELOVNI TRENDI

TRENDI TRGA

KOMPETENCE

PREPOZNAVANJE
PRILOŽNOSTI

PRIČAKOVANJA
DELODAJALCEV

MOJA
PRIČAKOVANJA –
DELOVNO OKOLJE

ISKANJE VIROV in
INFORMACIJ

ISKANJE POMOČI
in PODPORE

POMEBNE
INŠTITUCIJE

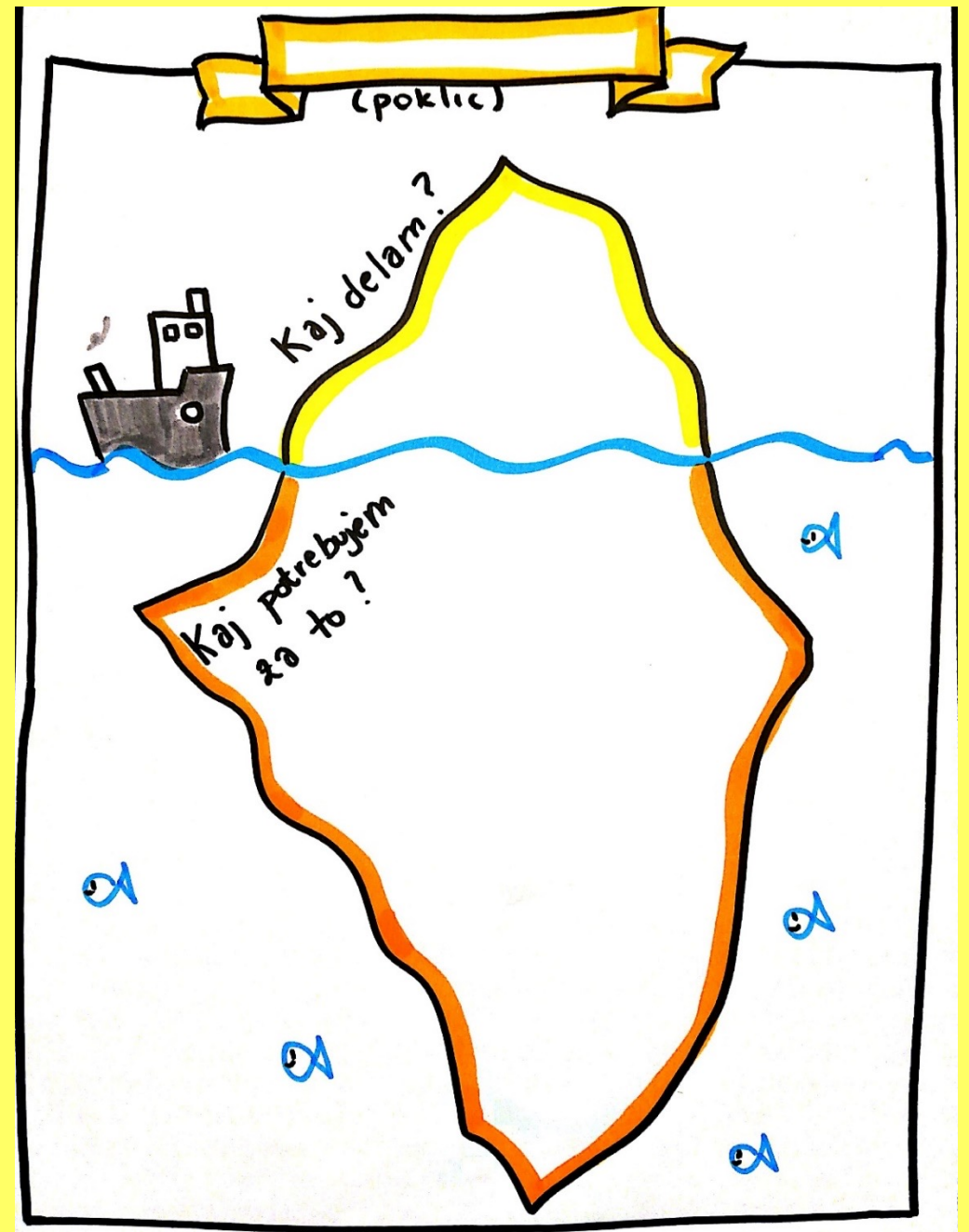
SPOZNAVANJE
RAZLIČNIH ŠOL,
POKLICEV IN DELA

POKLIC

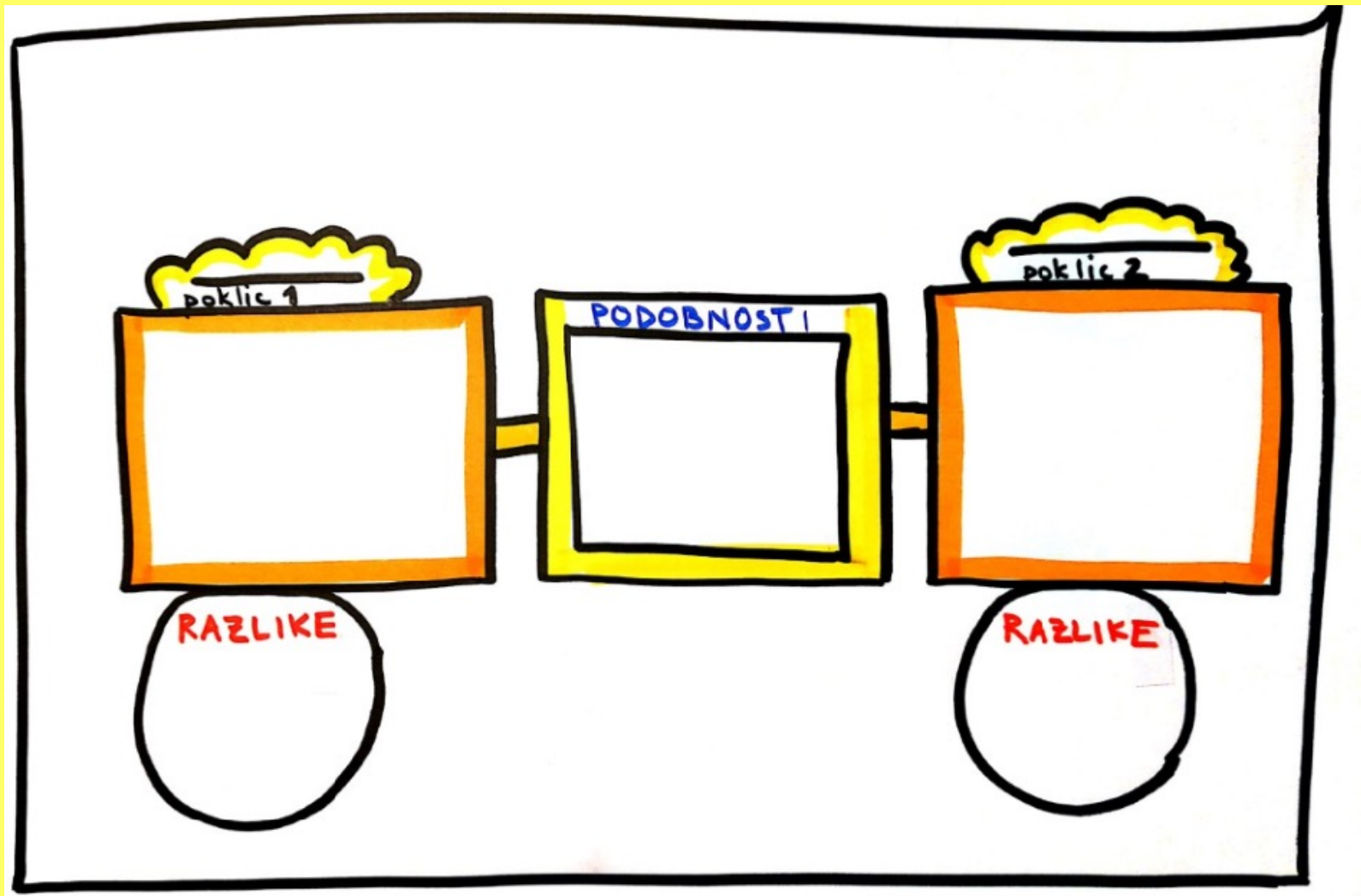
- Poklic je **vrsta dela**, ki ga opravlja, ga je opravljal ali bi ga lahko opravljal posameznik. Poklic sestavlja niz del, katerih naloge in dolžnosti so si zelo podobne.
- V življenju **ne opravljamo le enega poklica**. Lahko jih, ne glede na pridobljeno izobrazbo, zamenjamo kar nekaj.
- Vedeti moramo, da so poklici **živi**. Novi poklici se rojevajo, sedanji se spreminjajo in stari umirajo.
- Seznam poklicev: <https://www.ess.gov.si/ncips/opisi-poklicev>



Pogovor o poklicu



Primerjava med poklici



Iskani poklici do leta 2020

V obdobju od 2015-2020 so se med poklici, ki so bili bolj iskani oz. hitreje zaposljivi, pojavljali predvsem naslednji:

inženirji strojništva, inženirji elektrotehnike, inženirji elektronike, zdravniki specialisti splošne medicine, zdravniki specialisti (razen splošne medicine), zobozdravniki, medicinske sestre, strokovnjaki za zdravstveno nego, farmacevti, finančniki, revizorji, računovodje, programerji računalniških aplikacij, razvijalci in analitiki programske opreme in aplikacij, tehniki za strojništvo, kuharji, natakarji, zidarji, tesarji, krovci, izvajalci suhomontažne gradnje, izolaterji, monterji in serviserji vodovodnih, plinskih inštalacij in naprav ipd., varilci, pripravljavci in monterji kovinskih konstrukcij, orodjarji, mehaniki in serviserji kmetijskih, industrijskih in drugih strojev, elektroinštalaterji, elektromehaniki, strugarji, vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev

Poklicni barometer - Zavod RS za zaposlovanje

Izvedba Poklicnega barometra



Sodelujoči

Svetovalci za delo z brezposelnimi, svetovalci za delo z delodajalci, agencije za zaposlovanje.



Ocena razmerja

Za razmerje med ponudbo in povpraševanjem v obdobju naslednjih 12 mesecev.



Prikaz podatkov

Za vsako OS posebej, nato nacionalni izračun rezultatov z utežitvijo glede na število delovno aktivnega prebivalstva po poklicih in OS.

3 kategorije poklicev



Primanjkljaj

Poklici, za katere se predvideva, da bodo potrebe delodajalcev po njih v naslednjem letu presegle ponudbo na trgu dela.



Ravnovesje

Ponudba in povpraševanje po poklicih bosta predvidoma uravnotežena.



Presežek

Poklici, za katere bo predvidoma manj razpisanih prostih delovnih mest kot bo iskalcev zaposlitve v teh poklicih.

Kako bodo izgledali
POKLICI PRIHODNOSTI?



POKLIC

Izberite 2 kartici:

- prva: **POKLIC SEDANJOSTI**
- druga: **POKLIC PRIHODNOSTI**



Poklici PRIHODNOSTI

Sestavite
POKLIC PRIHODNOSTI
=
**Specialistično znanje +
kompetence**



NOVI POKLICI do leta 2030 in naprej

- Futuristi poskušajo ugotoviti, katere službe se bodo pojavile v naslednjih 20 letih – ocenjujejo, da približno **60 % služb sploh še ni bilo odkritih**.
- Nekaj futurističnih poklicev: *amnezija-kirurg (odstranjevanje slabih spominov), semenski kapitalist v kmetijstvu, digitalni arheolog, dispečer dronov, organizator spletnih skupnosti, koordinator osebne nege, etiki novih znanosti, poklici, ki se ukvarjajo z oživljanjem izumrlih živalskih vrst, agent za človeške organe, geoinženirji za nadzorovanje vremena in rastlin, programerji pametnega prahu itd.*

SPREMEMBE NA TRGU DELA

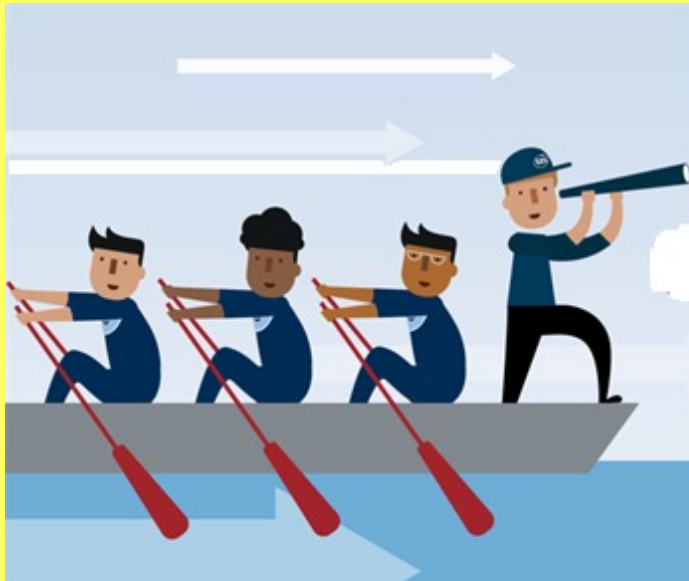
- povečana globalizacija,
- hitre tehnološke spremembe,
- migracije,
- razvoj trga dela – nekatera delovna mesta so izginila, druga se spreminjajo, ustvarjajo se tudi nova delovna mesta
- Četrta industrijska revolucija: digitalizacija, industrializacija, robotizacija



Zaradi teh sprememb se spreminja tudi **POVPRAŠEVANJE** po **znanju, spretnostih, znanju in veščinah**

Delovni trendi

- **Nemogoče je z gotovostjo trditi**, kateri poklici bodo v prihodnosti bolj in kateri manj perspektivni.



- Posledica intenzivnega tehnološkega razvoja v zadnjih desetletjih je torej **korenita sprememba pričakovanj o znanju in veščinah, ki naj bi jih mladi pridobili oziroma razvili za uspešno odraslost.**
- V takih novih okoliščinah je treba razumeti tudi, da **pridobivanje znanja in spretnosti** ne poteka le **v šolah ali med drugim formalnim učenjem, temveč tudi zunaj šolskega okolja, v stikih znotraj družine, s sovrstniki in širšo družbo.**

SPREMEMBE NA TRGU DELA

NEKOČ

- en delodajalec
- doživljenjska zaposlitev
- delavnik od 8:00 do 16:00
- zaposlitev za nedoločen čas
- plačilo zaradi staža ali statusa
- napredovanje znotraj podjetja
- šolanje za en poklic: „znanje je trajno“
- državna zaščita in intervencija
- stabilno delo (rutina)
- delo po navodilih

DANES

- več delodajalcev
- veliko zaposlitev
- fleksibilni delavnik
- nove oblike dela (do 2030 bo 50% „freelancerjev“)
- plačilo na podlagi učinka
- napredovanje k drugemu delodajalcu
- znanje hitro zastareva – vseživljenjsko učenje
- osebna odgovornost
- dinamično delo in kreativnost
- nastajajo mreže perifernih/projektnih delavcev
- nove oblike karier
- poklici prihodnosti, digitalizacija in avtomatizacija
industrializacija, robotizacija

KOMPETENCE in KOMPETENTNOST

KOMPETENCA

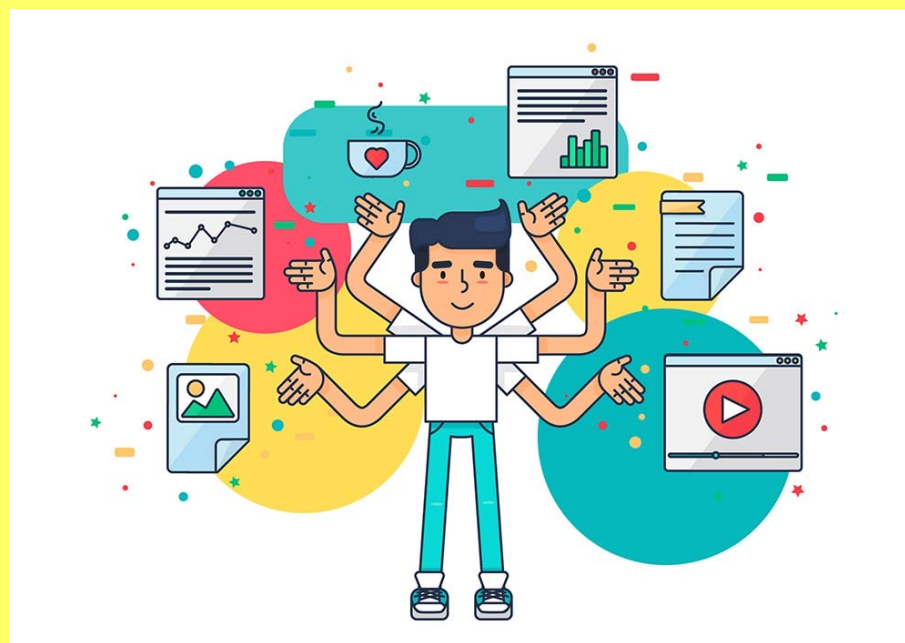
Obseg **znanj in izkušenj, različnih sposobnosti in veščin, osebnostnih lastnosti** (npr. značajske lastnosti, motiviranost, vrednote, ipd.), ki omogočajo uspešno in učinkovito opravljanje delovnih nalog.

KOMPETENTNOST

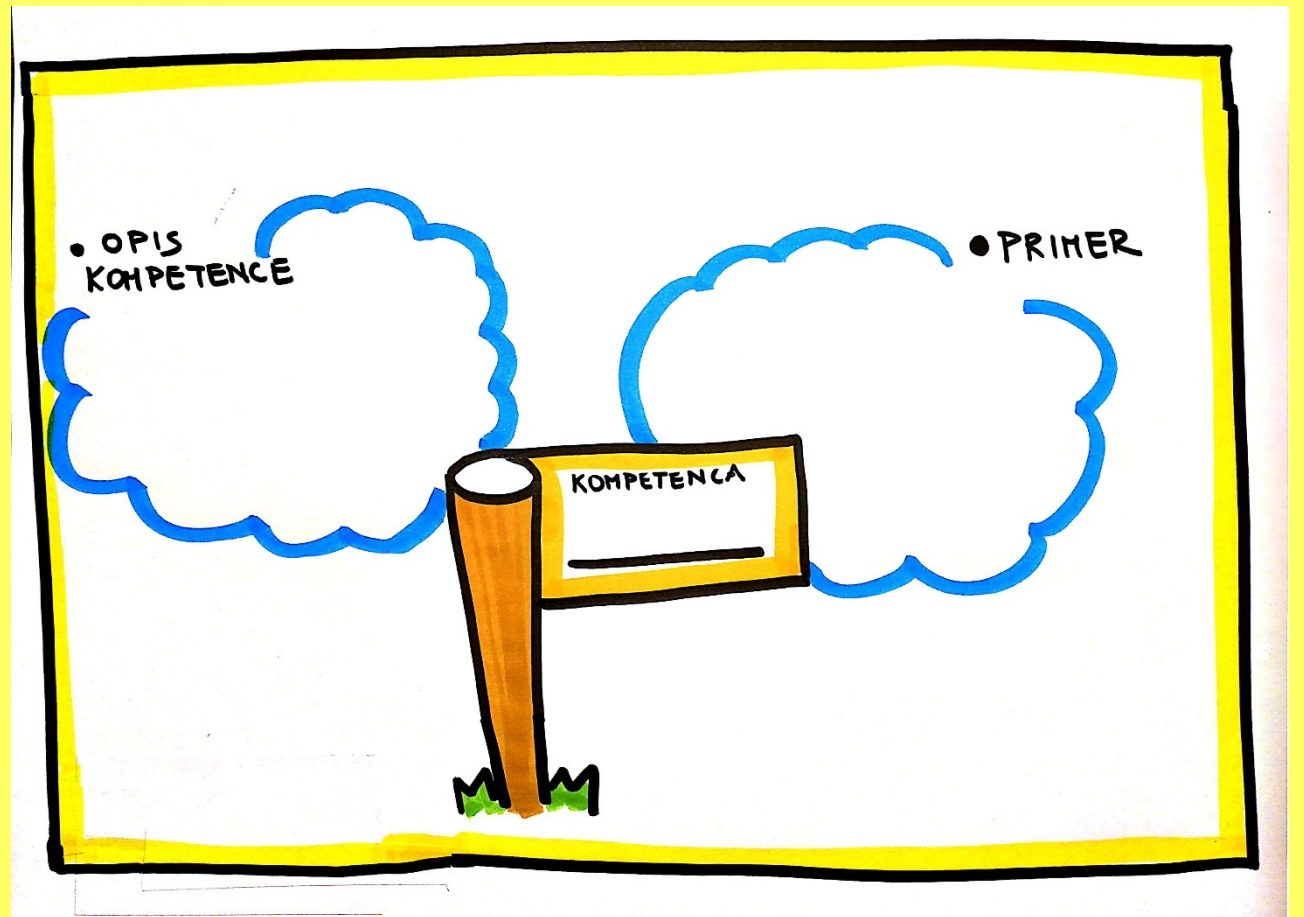
Posameznikova **zmožnost uspešnega opravljanja** določenih nalog oziroma opravljanje določenega/specifičnega dela

Top 10 kompetenc prihodnosti

Št.	Kompetenca
1.	Reševanje konfliktov
2.	Kritično razmišljanje
3.	Ustvarjalno razmišljanje
4.	Upravljanje z ljudmi
5.	Organizacijske sposobnosti
6.	Čustvena inteligenca
7.	Etična presoja in odločanje
8.	Sposobnost osredotočenja na stranke
9.	Pogajalske spretnosti
10.	Kognitivna fleksibilnost



KOMPETENCE



Projekcija glede poklicev in kompetenc

Do leta 2030 se bo povečalo povpraševanje po:

- **tehnoloških sposobnostih,**
- **socialno-čustvenih sposobnostih,**
- **višjih kognitivnih sposobnostih:** ustvarjalnost, kritično razmišljanje, odločanje, kompleksna obdelava informacij,
- **medosebnih spretnostih,**
- **storitvah strank in osebnih storitvah,**
- **angleškem jeziku,**
- **upravljanju.**



Kaj lahko še naredite kot starši ...

- Otroku ste v oporo in ga **spodbujate k samostojnosti** pri raziskovanju informacij.
- **Pogovor** z njim o **svojem poklicu** in drugih poklicih.
- **Pogovor z družinskimi prijatelji in sorodniki** o njihovih poklicih.
- **Spoznavanje poklicev** v avtentičnem okolju.
- **Ozaveščanje in pogovor** o prednostih in pomanjkljivostih poklicev.
- Pogovor o **kompleksnih okoliščinah našega časa in negotovi prihodnosti**.
- Domača opravila.
- Spodbujanje k **neformalnemu učenju** in **pridobivanju različnih izkušenj**.

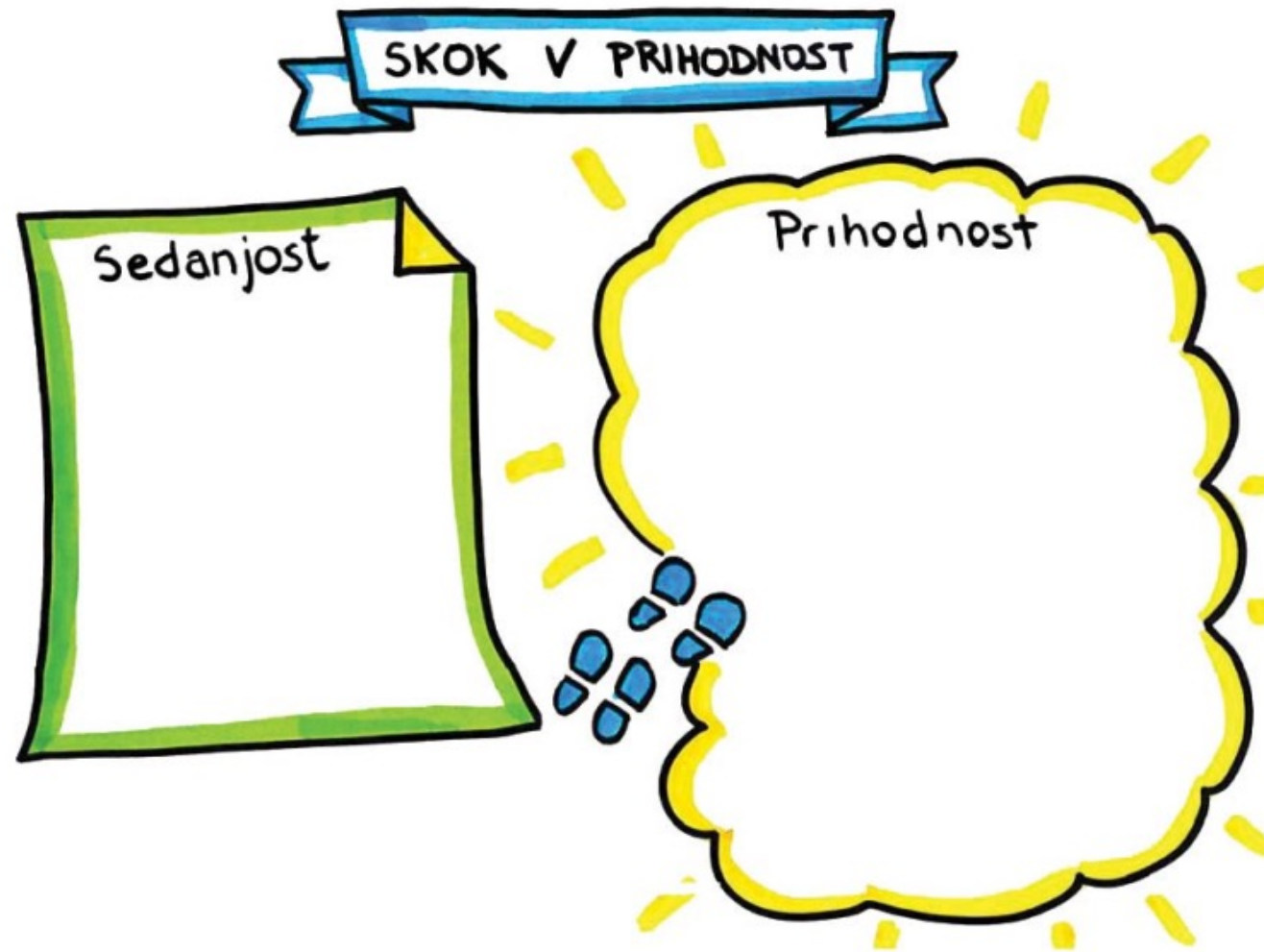


NAČRTOVANJE

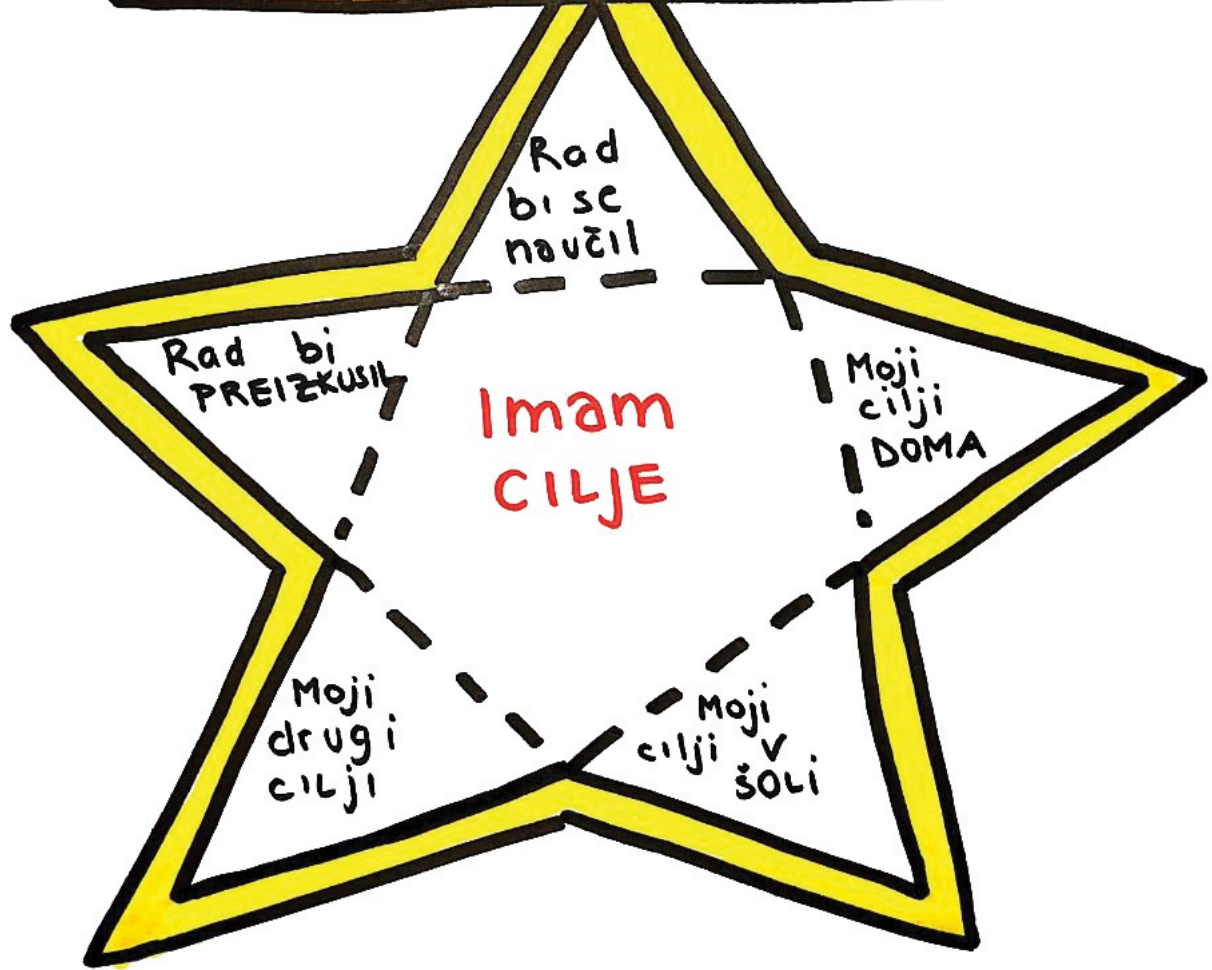
NAČRTOVANJE

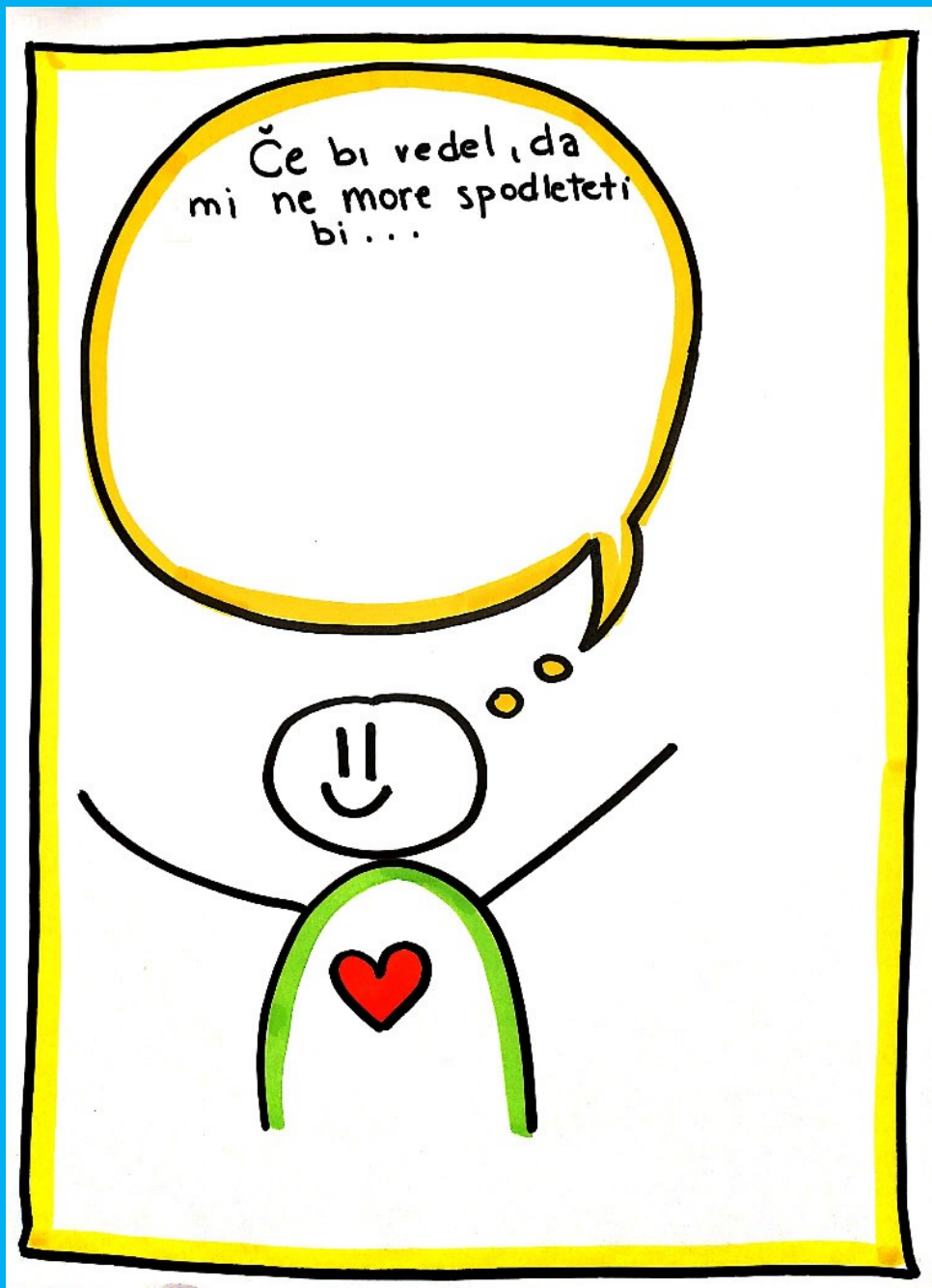
- S postavljanjem ciljev opredelimo, **KAJ** natančno želimo doseči in **KDAJ** bomo to dosegli.
- Z razdelitvijo cilja na **manjše korake** pa opredelimo tudi, **KAKO** bomo do cilja prišli in **KDO** nam bo pri tem pomagal.

Skok v prihodnost



UJEMI SVOJO ŽELJO





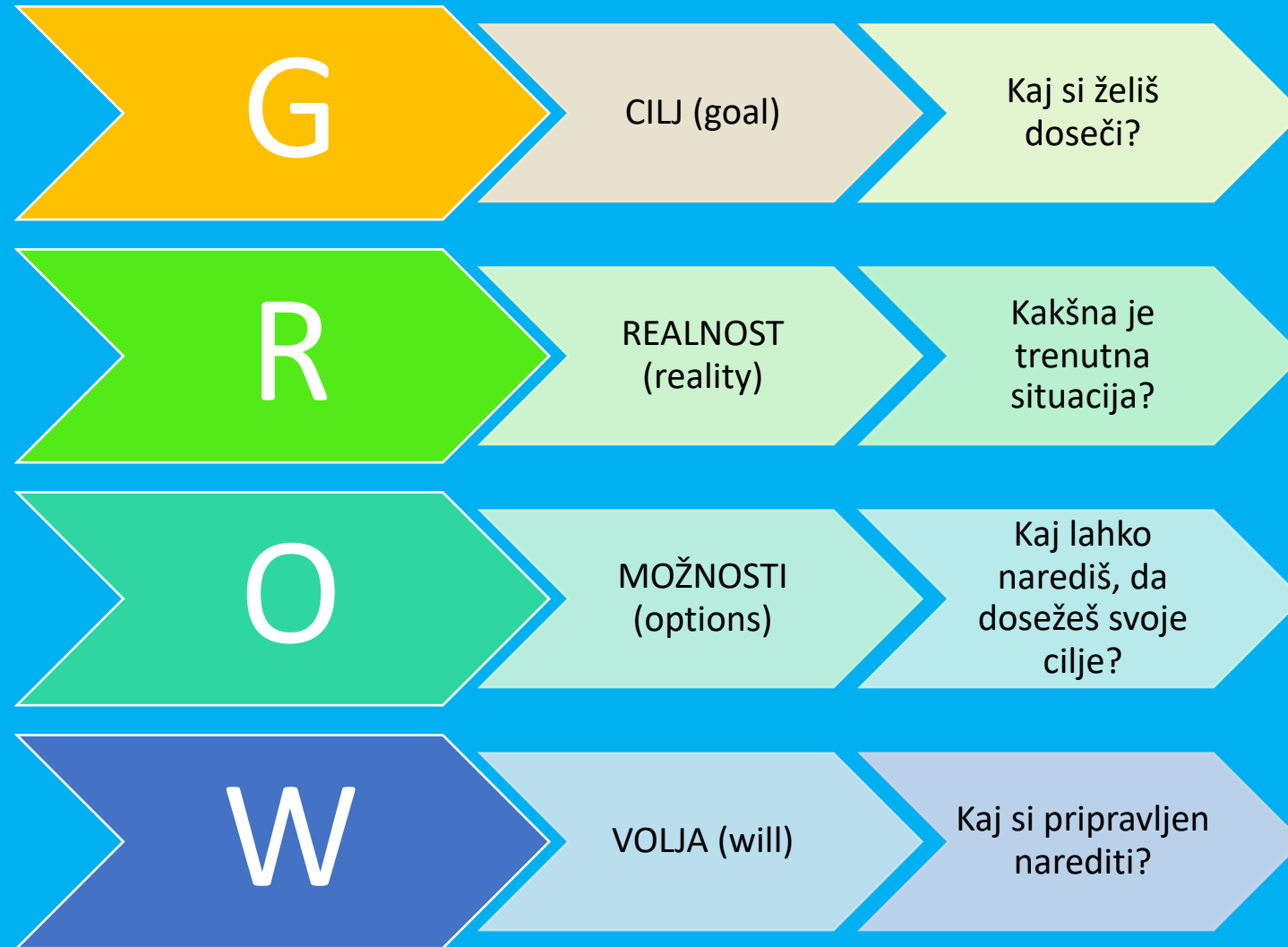
**ČE BI VEDEL/A, DA MI NE
MORE SPODLETETI, BI ...**

Matrika SMART

- **S. Specifičen:** Ali je jasno, kaj si želim doseči?
- **M. Merljiv:** Kako bom vedel, da bom cilj dosegel?
- **A. Privlačen:** Ali se vidim pri izvajanju tega cilja in ali lahko ta cilj razdelim na manjše etape?
- **R. Realen.** Ali je cilj realno dosegljiv, ali pretežko/prelahko uresničljiv?
- **T. Časovno definiran:** Kakšen bo moj končni datum?



Model GROW



Za konec

- **Bodite vključeni**, ampak ne krojite usode svojih otrok.
- **Lahko svetujete**, ampak se ne odločajte namesto otrok.
- **Bodite podporni**, ampak ne dominantni.
- Bodite „**priča**“ kariernemu razvoju in odločanju svojih otrok.

Hvala za pozornost!

Petra Založnik

E: petra.zaloznik@corroots.si